

اربیین در حال احیای سیمای سیاسی و اجتماعی خود است

اربیین در حال احیای سیمای واقعی خود که همان سیمای سیاسی و اجتماعی است، می باشد. زیرا حقیقت اربیین در زنده نگهداشتن مبارزه سیاسی عبادی سالار شهیدان ابا عبدالله الحسین(ع) است.

اربیین در حال احیای سیمای واقعی خود که همان سیمای سیاسی و اجتماعی است، می باشد. زیرا حقیقت اربیین در زنده نگهداشتن مبارزه سیاسی عبادی سالار شهیدان ابا عبدالله الحسین(ع) است.

به گزارش خبرگزاری مهر، حجت الاسلام داوود مهدوی زادگان عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در یادداشتی نوشت: همه مان در طول شبانه روز بی اختیار خیلی چیزها را می بینیم و می شنویم یا بالعکس، نه می بینیم و نه می شنویم و چون اختیاری نیست، برای مان مهم به نظر نمی آید. این بی اختیاری هم به روزمرگی زندگی ربط دارد. عادی شدن زندگی که در روزگار جدید شدت بیشتری هم پیدا کرده است، اختیار را از انسان گرفته است. برای همین خاطر دنبال فرصتی هستیم تا دیدن ها یمان مسبوق به آزادی انتخاب شود. البته روزمرگی برابر شکل گیری و وقوع فرصت ها مقاومت می کند. ولی علیرغم این مقاومت، منابعی وجود دارد که تولید فرصت می کند. و مهم ترین این منابع فرصت ساز، مذهب است.

مذهب عالی ترین تجربه زندگی پر جنب و جوش و عاری از یکنواختی و حس بیهودگی را فرا روی انسان قرار می دهد. گزارشی که دینداران از تجربه مناسک دینی مانند حج یا اعتکاف ارایه می کنند، حکایت از حیات متمایز از حیات دنیوی عادی شده دارد. و دقیقاً به همین دلیل است که گفتمان های حیات روزمره در صدد عادی سازی دین بر می آیند. مذهب عادی شده تهدیدی علیه زندگی روزمره نیست.

عاشورا و اربیین از جمله آیین های مذهبی است که فرصت دیدن های مختلف را به ما می دهد. چنان که در فضای اربیین حسینی زیبایی های باشکوهی که تا پیش از این، دیدن و شنیدن آنها مقدورمان نبود حالا میسر می شود. گویی گشودگی ناب و مقدس برای زایر اربیین پیش آمده است و در این گشودگی می تواند زیبایی سخن خدا و عنصر معنویت و تعالی اندیشی، جلوه دین سیاسی و دین اجتماعی، ایثار و فداکاری، محبت و دوستی، حیات اجتماعی فضیلت مدار، وحدت، انس جمعی و برکت را مشاهده کند.

در تجربه اربیین، زندگی عادی شده دامن بر می چیند و خاموشی بر می گزیند. اگر چه سعی در بر هم زدن آن و لو به قدر لحظه ای دارد. مثلاً زباله‌ها؛ های بر زمین مانده را به رخ زایر و بیننده زایر اربیین می کشد یا رسانه جهانی اش را امر به سکوت و عدم انعکاس خبری بزرگترین راهپیمایی معنوی می کند. اما زایر حسینی بی اعتنا به اینگونه کنش های عادی ساز نمی خواهد این فرصت را از دست بدهد و می کوشد حظ وافر را ببرد. آنچنان حظی که توشه یکسال زندگی او در عالم روزمرگی باشد.

زائر اربیین، وقتی به شهر باز می گردد تا مدت ها با خود و دیگران یاد آن فرصت ناب را می کند که چگونه اختیار دیدن زیبایی های حیات معنوی را پیدا کرده بود. او با امید به جهانی شدن تجربه اربیین، در انتظار فرا رسیدن چنین فرصتی در سالهای آینده است.

آیا اربیین حکومتی شده است؟

برخی در تحلیل مراسم اربیین بر این باورند که اربیین به این شکل و ساختار به عنوان امری حکومتی و سیاسی درآمده است. ولی آنان هیچ توضیحی درباره مفهوم حکومتی شدن و شکل و ساختار آن ارایه نمی کنند. گویی صرف چنین توصیفی برای انتقال معنا کفایت می کند. اما اگر مقصود از حکومتی شدن، معطوف به اهداف سیاسی و قدرت شدن است؛ باید ملاحظه کرد که آیا چنین تفسیری در مورد راهپیمایی اربیین درست است یا خیر.

متأسفانه انتظاری که از جامعه شناسی در ایران برای تحلیل چنین واقعه ای وجود دارد، برآورده نشده است. در چند روز اخیر، تحلیل علمی روشنگرانه ای مشاهده نکردم و به قول دکتر شجاعی زند، اربیین در جامعه‌شناسی دیده نشده است. و البته دلیل این امر قابل بررسی است. گمان می کنم توصیف حکومتی شدن اربیین نوعی توجیه کم کاری جامعه‌شناسی است و الا در این باره آزادانه رطب و یابس های غیر علمی زیادی به هم بافته اند. اما به هر

گمان می کنم، حکومتی شدن اربعین به معنای مورد نظر این برخی ها، اتفاق نیافتاده است و چنین گفته ای صرف ادعا است و واقعیت امر خلاف این ادعا را ثابت می کند. زیرا این مراسم معنوی خارج از قلمرو حاکمیتی ایران برگزار شده است و حکومت ایران در انجام آن هیچگونه سلطه ای نداشته است و حضور مقامات ایرانی در این مراسم هم همچون حضور شخصی مردم بوده است و نه حضور رسمی در عراق. شواهد امر هم نشان می دهد دولت عراق سلطه سیاسی بر این مراسم ندارد یا نخواسته است.

از سوی دیگر، رفتار دولت و برخی مسئولان کلان شهر مانند تهران و مشهد با اربعین امسال تامل برانگیز بود. دولت بر خلاف سال های گذشته و روال عادی سفر های خارجی، هزینه سفر به عراق را گران کرده بود و برای برخی فعالیت های امدادی که رایگان است، عوارض تعیین کرده بود. هزینه پارکینگ های مرزی گران شده بود. شورای شهر تهران از ادامه فعالیت شهرداری همچون سال های قبل خود داری کرد. برخی از دولتمردان نه تنها در تحریض مردم به حضور گسترده در این راه و پیگیری معنوی اقدامی به عمل نیاوردند بلکه بعضاً طعنه های تلخی مانند قضیه زباله های بر زمین مانده را طرح کردند.

البته این سخن به معنای مخالفت دولتمردان با این مراسم دینی نیست بلکه صرف بیان عدم نقش داشتن دولت در مدیریت اربعین است. در واقع مدیریت راهپیمایی اربعین خود جوش و مردمی بود. و کمک های دولتی به این عمل مردمی امری قهری بود. زیرا پذیرفتنی نیست که بیش از سه میلیون شهروند در مراسم مذهبی شرکت کند و دولت هیچ نوع خدمت رسانی نداشته باشد. بنابر این، نامعقول ترین سخن این است که گفته شود اربعین فرایند حکومتی شدن را طی کرده است.

اما سخن معقول تر این است که اربعین در حال احیای سیمای واقعی خود که همان سیمای سیاسی و اجتماعی است، می باشد. زیرا حقیقت اربعین در زنده نگهداشتن مبارزه سیاسی و عبادی سالار شهیدان ابا عبدالله الحسین علیه السلام است و این حقیقت، طی قرن های متمادی به ویژه در دوران معاصر، در اثر وقوع فرآیندهایی از فردی سازی و جماعت گریزی و سیاست زدایی پنهان مانده است و اکنون، اربعین در حال بازگشت به جایگاه حقیقی خود است. و دقیقاً استقبال گسترده و میلیونی مردم از سراسر جهان برای همین خاطر است. قوت و شدت هویت یابی سیاسی اربعین به قدری است که برخی حاکمیت ها را به دنبال خود کشانده و برخی دیگر را علیه خود تحریک ساخته است. چون حکومت های زیادی هستند که به شدت با حضور دین در عرصه سیاست و جامعه مخالفتد.

به هر حال، چنین به نظر می آید که حکومت ها در سال های آتی از پی عاشورا و اربعین، دوان باشند.